

novanji tacih plemen med seboj zastopili in razločne sorte tudi razločno imenovali?

Zdej pa še eno, dragi kmetovavci! Ali taka razstava ni nar lepši in nar pripravniši terg imenovati, po katerim se sadjorejic in njegovo žlahtno sadje po celi deželi nar ložeje razglasi in takim sadjorednikam, ki se s prodajo sadja pečajo, tudi nar ložeje kupcov privabi in nakloni? Dostikrat jim ne bo treba žlahtniga sadja na terg nositi: naročila bojo dobivali clo iz daljnih krajev in práv lahko svoje pridelke pečali.

Letašnja sadna razstava je bila za ogled namerjena le za 7 dni; kér se je pa vsaki dan toliko ogledovavcov iz vsih stanov k nji drenjalo, posébnó pa ob nedeljah, smo jo mogli odperto imeti skozi 11 dni, akoravno je sadje že zlo gnjiti začelo. Vsaki dan je prišlo sploh nar manj po 100 ogledovavcov; prihodnje leto jih bo pa še več, kér se je ta razstava zdej še le práv razglasila in prihodnjim razstavam dobro ime naklonila.

(Dalje sledi.)

Avstrijansko vojništvo.

Kér je ravno sedaj čas vojaških nabér (rekrutiring), bo morde bravcam všeč slišati, koliko vojakov imajo naš Cesar. Letašnji vojaški imenik popiše število avstrijanske vojne (armade) takole:

Avstrijanska vojna obstoji navadno iz 58 pešnih in 17 graničarskih regimentov, iz 20 bataljonov granatirjev, 96 kompanij strelcov ali jagrov in 6 bataljonov posádnih vojakov (Garnizon), katerih skupno število ob mirnih časih je 287,000 mož; razun teh je še 37 regimentov konjikov z 42,900 možmi; 5 regimentov topnikov (Feld-Artillerie), 12 kompanij lumbardirjev in ognjevnikov (Bombardier- und Feuerwerker-corps) z merništvam vred 42,000 mož; potem pride še 14,500 mož družih vojaških zborov.

Cela cesarska vojna (armada) znese tedej skupej v mirnih časih okoli 369,000 mož, ktera ima pa zdej le okoli 250,000 mož. Ob času vojske pa se povzdigne cesarska vojna blizo do 800,000 mož, kér Cesar pokličejo 70 regimentov brambovcov in več drugih bataljonov skupej.

Razun imenovane vojne imajo Cesar še okoli 15,000 tacih mož v svoji službi, ki ne gredó v vojsko, in ti so Njih lastna straža (Leibgarde), deželni stražniki (Gensdarmes) in mestni stražniki ali policaji.

Urno, kaj je noviga?

(Nov planét). Število nebnih stvari je zopet večí. Neki Francoz je najdel na nebu dosihmal še neznanó premikavno zvezdo ali planét, ki se kakor naša zemlja okoli sonca suče in od njega svitlobo in gorkoto dobiva.

(Pavola namesto smodnika ali pulfra). Nekdo je najdel navadni pavoli grozno moč smodnika dati. Ko smo to novico prvič slišali, smo se posmejali in mislili: ta je pa spet bôsa. Pa ni. Uni dan smo sami pavolo v rokah imeli, ki se da zasmoditi kakor smodnik. Navadna pavola, v nar hujši solitarjevi kislini namočena, potem pa z vodó dobro sprana in posušéna, je smodniku v svoji môči popolnoma enaka. Kmalo bomo tedej s pavolo namest pulfra streljali!

(Tudi česplje letas v drugič cvetó). Iz Podzemlja na Dolenskim nam gosp. fajmošter pišejo, de je več čespeljevih drevés začelo v drugi polovici Ki-

movca cveteti; dve drevesi ste v njih vertu zdaj popolnoma zeleni, kakor na spomlad; dve ste pa v nar lepšim cvetji.

(Grozna nesreča na Goriškim) se je na Šoči (Izonco) pripetila 18. dan tega mesca. Cela ladja, na kateri je bila ena kompanija strelcov (jagrov) in še več drugih ljudi se je potopila; le malo jih je živih iz vode prišlo.

(Tergatva v Ipavi) se je sicer letas na obilnosti pridelka le po srednji meri obnesla; pridelano vino bo pa bojè še boljši od 1834. leta. Grozdje je skozi in skozi popolnoma dozorelo in takrat, ko je drugod zlo deževalo, je pri nas nar lepši vreme bilo.

Oznanilo c. k. deželniga poglavarstva.

V 126. 127. in 128. listu Ljubljanskih nemških Novic je naše c. k. deželno poglavarstvo naslednji Cesarski ukaz na znanje dalo:

Presvitli Cesar so po prečastnim sklepu od 18. Maliga travna tega leta ukazali, de se imajo zemeljni ali gruntni davki na Krajskim in v Blaški kresii na Koroškim za prihodnje leto 1847 po storjeni razsodbi cesarskiga zemljomerstva oznaniti in po ti rozsodbi od sleherniga posestnika odrajtovati. Na celo Krajsko deželo pride tedej za prihodnje leto 682,475 gold. in 15 kraje. zemelniga ali gruntiga davka; na Blaško kresijo pa 161,718 gold. 47 kraje. in trije vinarji srebra.

Hišni davki se imajo tudi prihodnje leto po dosedanjih postavah in sicer ravno tako, kakor v leti 1846 odrajtovati.

Kolikor je cesarskiga davka vsakterimu posestniku plačati odločeno, toliko ga mora odrajtati brez ozira na druge štibre, ki jih ima posestnik še sicer plačovati.

Tlaka, desetina in vsi drugi gosposkini davki ostanejo pri starim, in se morajo kakor dosihmal tudi za naprej brez vpornosti in na tanjko odrajtovati; pa tudi to ima pri starim ostati, de imajo gosposke svojim podložnikom tudi prihodnjič od vsih tukaj imenovanih davkov, od desetine i. t. d. peti del (tal) odpisati.

V Ljubljani 2. Kozoperska 1846.

Jožef baron Weingarten,
deželni poglavar.

Karl grof Welsperg Raitenau in Primör,
c. k. poglavarjev namestnik.

Dr. Simon Ladinig,
c. k. poglavarovski svetovavec.

Današnjimu listu je perdjana 23. doklada. in pa od c. k. ilirskiga deželniga poglavarstva ravno zdej na svitlo dano podučenje, kako krompir ali korún gnjilobe obvarovati, in kakó z gnjilim krompirjem ravnati.

Žitni kup. (Srednja cena).	V Ljubljani		V Krajnju	
	24. Kozoperska.		19. Kozoperska.	
	gold.	kr.	gold.	kr.
1 mernik Pšenice domače....	2	25	2	25
1 » » banaške....	2	30	2	42
1 » Turšice.....	1	30	1	33
1 » Soršice.....	—	—	1	50
1 » Reži.....	—	—	1	34
1 » Ječmena.....	1	13	1	10
1 » Prosa.....	1	9	1	10
1 » Ajde.....	1	13	1	6
1 » Ovsa.....	—	52	—	52

DOKLADA 23,

h 43. listu krajskih kmetijskih in rokodelskih Novic. 1846.

Kdor želi, kako oznanilo v *Doklado* natisniti in Novicam perdjati, plača za vsako *verstico* z navadnimi srednjimi čerkami 3 kr., če oznanilo le *enkrat* natisniti da; *dvakrat* 4 kr. in *trikrat* pa 5 kr.

Teržaški kupčijski list 17. Kozoperska 1846.

	Gold.		Gold.		Gold.
Pavola nar lepši ...cent	40	Predivo	15-34	Jèklo v tružicah	
» » slabeji ... »	24	Konopnjina	15-18	<i>℞.</i> 00	136-138
Pavolnata preja		omikana	20-32	» 0	133-134
nar lepši	75	Žganje		» 1	127-129
» slabeji ... »	20 1/2	ali 46 2/3 bok	6-9	» 4 à 2	118-123
Dišeče žbice (Ge- würznelken)	45-48	Pšenica, star ali 1 1/3 vag.	4 3/4 - 6 1/2	Kositar (Weissblech)	
Kava (kafè) nar lepši. »	46	Turšica	3 1/4 - 4 3/4	tružica	15 1/4 - 16 1/2
» slabeji »	17 1/2	Rèž	3 1/2 - 4	Cin	58
Muškatovi oreški. »	245-260	Ječmen	2 3/4 - 3 1/6	Cink	12 1/2 - 18
Pôper	13-14 1/2	Oves	1 1/3 - 2 1/2	Olje za jed, orna ali 107	
Vanilja	50-65	Fižol	3-5 1/6	funtov	
Sladkor (cuker)		Laneno seme	5-6 1/4	nar boljšiga	34
nar lepšiga ...cent	23 1/4	Laško pšeno (Reis)		» slabejiga	18 1/2
» slabejiga ... »	10 1/2	nar lepšiga ...cent	10-11	Olje laneno	16 1/2 - 17
Med	11 1/2 - 15 1/2	» slabejiga ... »	7 3/8	» ogeršično	18-19
Zafran	13 1/2 - 14	Usnje domače	53-70	Svila (žida) dalmatinska	
Šelak	27-40	ptuje	45-47	in istrijska	7 1/2 - 11
Kadilo	12-28	Volovske kože	41-46	pijemonteška ... »	8 1/4 - 8 1/2
Galun	6 1/4 - 11	Ovčjih kož nar lepših sto	50	turška	6 1/4
Košenišja	3 3/4 - 4	» slabejih »	20	Mjilo (žajfa)	
Žutnjak (kurkuma).cent	7-9	Svinec koroški	12	nar lepšiga ...cent	19 1/2
Barvarski les		» španski in an-		» slabejiga ... »	11 3/4
višnjev	2 1/2 - 4 1/4	gležki	8 1/4 - 10 3/4	Vosek	84-107
rumen	4-5	Železo angleško, 10 cent.	60-76	Volna oprana srednja	
Pernambukov les »	10-40	» rusovsko »	94	in lepa. »	30-55
Sandalovina (Sandel) »	2 1/2 - 3	» koroško »	101-106	» slaba ... »	15-30 1/2
Indiga (čivit)	3 1/4 - 3 1/2	Kotlovina (kufer) v		neoprana srednja	
Brošč (Krappwurz)		plošah	55-60	in lepa. »	12-35
nar lepšiga ...cent	23-26	Medenina (mesing)		» slaba ... »	13-15
» slabejiga ... »	18	v tablah	57-60 2/3	Loj teržaški	22
Šmak	3-3 1/3	v svilu (drat) ... »	57 2/3 - 74	Terpentin	23-24 1/2
Vitrijol višnjev	22 1/2 - 24 1/2	Žebliji krajski v sod-		Lim mizarški	20-22
» zelen	2 2/3 - 2 5/6	cih 9-12-18 tavž.	20-24	Slanikov (arengov) sodčik	-
		Živo srebro	260-262	Sardelj	28-32

(58.)

V kramariji „pri Kovači“

v Šiški poleg Ljubljane je na prodaj:

Štupa zoper šurke.

Kdor hoče šurke s to štupo pregnati, naj vzame *pol zavitka* štupe, enmalo *cukra* in dva kuhana in drobno zmečkana *krompirja* srednje velikosti; potem naj denè sladke smetene in mleka zraven, in naj te reči skupej takó pomeša, de bodo goste, kakor močnik. Zvečer naj pomaže s to mešanico tiste špranje, po katerih se šurki potikajo in tiste kraje, kamor radi zahajajo, bo vidil, de jih bo kmalo zmanjkalo. — Kjer pa ni veliko šurkov čutiti, se vzame le *en* krompir in *četerti del* štupe, kakor tudi v enaki primeri drugih reči. Mazilo mora pa vedno srovo ali frišno ostati.

Moč imenovane štupe

je grozno velika, s katero se dajo šurki posebno *pozimi*, kadar se po hišah vgnjezdijo, lahko pokončati. Imenovana štupa ni strupena, ob-

(1)

derži svojo moč *več let*, in umori šurke še le drugi, tretji ali četerti dan. Kader se šurki tega močnika nažrejo, postanejo takó nepokojni, de začnejo dostikrat tudi po dnevu sem ter tje švigati, predenj pocepajo; torej ne misli, de so se šurki pomnožili, če jih zdej vidiš po dnevu okoli laziti. —

Akoravno si že stare šurke pokončal, ne opusti svojiga dela, ampak maži še zmerej, špranje, de boš tudi *mlade*, ki se pozneje izležajo, in celo zalego potrebil.

Vzemipo primeri šurkov za imenovano mazilo več ali menj štupe, postavim: četerti del eniga zavitka, ali cel zavitek ali pa clo dva; zakaj ti ostudni merčesi so neizrečeno požrešni in pojedó prvič in drugič veliko od tega mazila.

F. J. Šmidt.

(59.)

Prodaja travnih semen in murbnih drevesc.

Pri meni v Ljubljani poleg zidaniga mosta nad cesarskim grabnam v hiši Nro. 10 so travne

(1)

semena letašnjiga pridelka na prodaj, in sicer: pahovka (Franz. Raygras), mačji rep (Thymothäusgras), pimpanelica ali korninšica (gem. Becherblume) in akacijevo seme; razun tega pa tudi murbne drevesca razne velikosti. Kdor kupi ob enim 10 funtov semena, dobi 1 funt namečka.

V Ljubljani 24. Kozoperska 1846.

Dr. Orel.

(54.)

(2)

Per *J. Paternoliti* bukvarji v *Gorici* so naslednje bukve na svitlo prišle in so na prodaj:

Nauka polne pripovedi za slovensko mladost.

(Drugi natis.)

Kaj ne ljubi mladenči in deklice! de imate radi pripovedi, iz katerih se lepiga zadržanja in pobožniga življenja učite. Lejte tukaj imamo zopet neke lep povest za vas. V spomin vam jih damo, vzemite in berite jih kolikor morete. Našli boste v njih čudapolno vladanje božje, našli kakó usmiljen je Bog ubozim sirotam, in kakó vseskozi za - nje skerbi. Iz njih pihljá dober in pobožen duh, iz njih izvira lep izgled ponižnosti, pokorsine, poterpežljivosti in goreče ljubezni usmiljeniga očeta v nebesih. — Nate jih! gotovo veliko veselja boste nad njimi imeli. —

V lepim zavitku vezane veljajo 15 kr. srebra.

Imenovane bukvice se dobijo tudi v Ljubljani per žlahtnim gosp. I. Kleinmajerji in gosp. J. Klemenzi; v Celji pa per gosp. Gejgerji.

V zgorej imenovani bukvarnici se tudi dobi:

Mesingasti kriš in popisovanje Palestine, ki veljaja 10 krajcarjev.

(53.)

(3)

Pri *Janezu Giontinitu*, bukvarji v *Ljubljani* je v založbi in na prodaj:

Življenje svete device Terezije.

Poslovenjeno v spodbudovanje slednjimu, zlasti tistim ženskiga spola, ki so njeniga imena. Z eno podobšino. V Ljubljani 1846. Veljaja 12 kraje.

Življenje svete device Terezije je tukaj takó lepo pisano in v popisovanje so take lepe podučnja in navodi k pobožnjimu življenju vpleteni, de bi malo tacih bukvic biti utegnilo, ktere bi takó zaslužile med Slovenci razširiti se, kakor té. Še veči cenó pa jim da perstavek nekterih lepih in koristnih molitev, in nemoremo se zderžati, te bukvice zlasti častitljivi duhovšini priporočiti, ker so za podarjenje pridnim šolarcam na kmétih gotovo pripravne.

(55.)

(3)

Oznanilo vinokupčevavcam.

Oskerbništvo Mokriške grajšine da na znanje vsim kupčevavcam z vinam, de, ker so letas podložniki in vinorejci imenovane grajšine pozneje tergali, kakor druge leta, so tudi veliko boljšiga vina pridelali, in ker jih letas ni ne toča, ne druga nesreča zadéla, so tudi veliko več vina kakor v družih letih perdobili; zato je tudi podpisana grajšina od svojih podložnih poprej in sicer okoli

sv. Mihela desetino pobrala, de bo vinoprodaja práv veselo od rok šla.

Oskerbništvo Mokriške grajšine 5. dan Kozoperska 1846.

(56.)

Oznanilo.

(3)

V zalogi gosp. *F. Müllerjeve* bukvarnice na *Dunaji*, in tudi v vsih drugih imenitniših bukvarnicah je na prodaj:

Obraz krajske dežele,

c. k. Veličastvu Ferdinandu I., našimu presvitlimu Cesarju, kralju ogerske in česke dežele i. t. d. z nar večim spoštevanjem in ponižnostjo posvečen in na svetlo dan od Henrika Freyerja; veljaja 10 gold. srebra.

Prejema se po vsih večih bukvarnicah, v Ljubljani pa per gosp. E. Honu, bukvovezu na starim tergi Nro. 157.

Razun tega je na svitlo prišla moja razlaga imenovaniga obraza pod naslovam:

Abecedni imenik (alphabetisches Verzeichniss)

vsih krajev krajske dežele v nemškim in krajnskim jeziku, ki kaže: v kateri tehantii in fari ta ali uni kraj leži, in na znanje dajé, kakó deleč vsaka vas od fare stojí, kateri kresii, in kterimu velikimu ali malimu kantonu je pridružena i. t. d. Se dobi per E. Honu v Ljubljani in v vsih bukvarnicah, ter veljaja do zadnjiga Kozoperska le 45 kr., potem pa 1 gold. srebra.

Še zmirej se tudi dobi v nemškim jeziku:

Fauna krajske dežele,

ki je v letu 1842 na svetlo prišla in obseže pregled vsih do zdej na Krajskim najdenih štironožnih žival, ptičev, golázen in rib, z latinskimi, nemškimi in krajnskimi imeni, ter veljaja 30 krajcarjev. — Branja vredno je, kar nemški časopis Isis, na svitlo dajan od slavniga Okna, v 5. zvezku leta 1843, stran 368 od imenovane Faune govori.

Ravno zdej tudi za natis pripravljam popis zeliš ali rastlin krajske in koroške dežele pod naslovam:

„Flora excursoria Carnioliae et Carinthiae“.

Ta knjiga bo obsegla zeliša, ki na Krajskim in Koroškim rastejo, ktere sim na svojim večkratnim popotvanji ali sam ogledoval in naberal, ali ktere so mi rodoljubni prijatli teh deželá na znanje dali. Kér bojo temu imeniku zeliš tudi slovenske imena predjane, torej ponovim še enkrat prošnjo, ki sim jo že v leti 1836 v Ljubljanskim časopisu razglasil, de bi mi vsi tisti, ki se z botaniko pečajo, slovenskih imén v ta namen poslati hotli. V Ljubljani 3. Kozoperska 1846.

H. Freyer,

varh Ljubljanskiga muzeuma.

(57.)

(3)

Pri gosp. *Alojzju Hofmanu*, prodajavcu tobaka in razniga družiga blaga v frančiškanarskih štacunicah se dobi:

Nar boljši štupa zoper šurke, stenice, miši in podgane.